

(mineral.) Konglomerat af quarkorn, blandade med jernockra.

JERNSKO, v. a. 2. Beslå med jern.

JERNSKRÄP, n. sing. Gamla odugliga jernsaker.

JERNSLAGG, m. sing. Slagg, som afsöndras vid smältning af jernmalm, och vid jernets färskning i hård eller smidning.

JERNSMIDD, a. 2. Smidd i jern, i bojer.

JERNSMIDE, n. sing. Smidda jernvaror.

JERNSPARF, m. 2. pl. — *sparfvar*. Sångfågel af 6 tum lång, med hufvud, hals och bröst askblå, ryggen brun med svarta fläckar, magen hvit. Accentor modularis.

JERNSPAT, m. sing. Mineral, som utgör en förening af jernoxidul och kolsyra.

JERNSPETT, n. 5. Se *Jernstör*.

JERNSPIRA, f. 1. (fig.) Spira af jern. Betecknar ett hårdt och strängt regemente, och brukas endast i uttrycket: *Regera med j.*

JERNSTÅNG, f. 3. pl. — *stänger*. 1) Smidd stång af jern, af olika dimensioner. — 2) Kortare, smalt och jemntjockt stycke af smidt jern, t. ex. i ett galler.

JERNSTÖFVEL, m. 2. pl. — *stöflar*. Stöfvel af jern, som fordom af krigsmän brukades till betäckning för foten.

JERNSTÖR, m. 2. Mot nedre ändan något afspetsad, smal, fyrkantig jernstång, som begagnas att bryta och bända med.

JERNTRÅD, m. sing. Metalltråd af jern, tillverkad antingen genom dragning eller valsning.

JERNUGN, m. 2. Ugn af jern, som nyttjas till boningsrums uppvärmning.

JERNVARA, f. 1. (mest i plur.) Förnödenhets-sak af jern, såsom föremål för handeln.

JERNVATTEN, n. 5. Mineralvatten, som håller jern.

JERNVERK, n. 5. Se *Jernbruk*, *Jerngrufva*.

JERNVITRIOL, järnvitriöl, m. sing. Ett metallsalt, bestående af jernoxidul, svafvelsyra och kristallvatten.

JERNVÄG, m. 2. Väg för ångvagnar, med hjulspår af jernskenor, på hvilka vagnshjulen rulla.

JERNÅDER, f. 1. pl. — *ådror*. Malmåder, som håller jernmalm.

JERNÅLDER, m. sing. *J-n* kallas af poeter och filosofer den fjerde eller sista af människoslägtets åldrar eller bildningsperioder, den sämsta af dem alla, då alla slags laster och dårskaper framträdde, metaller uppgräfdes, orättvisa krig fördes och människorna sträfvade efter herraväldet öfver himmelen.

JERNÖRT, f. 3. Ört, som växer vid vägar, med små blommor. *Verbena officinalis*.

JERTECKEN, se *Järtecken*.

JESUIT, --it, m. 3. Medlem af Jesuiterorden.

JESUITERKLOSTER, n. 5. Kloster, tillhörigt Jesuiterorden.

JESUITERMUNK, m. 2. — **NUNNA**, f. 1. Munk, nunna af Jesuiterorden.

JESUITERORDEN, jesu'it'r-å'rd'n, m. 2. Kattolsk orden, äfv. kallad Jesu Sällskap, stiftad af Ignatius Loyola år 1534, och som hyllar den grundatsatsen, att ändamålet helgar medlen.

JESUITISK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på Jesuiterorna eller deras lära. *J-a grundsatser*.

JESUITISM, ---i'ssm, m. sing. 1) Jesuiterornes lära. — 2) Jesuitisk grundsat, jesuitiskt handlingsätt, beteende.

JESUS, jesus, nom. propr. m. (Hebr. *Jesua*, frälsare, förlössare) Namnet på kristna religionens stiftare. Bibelhåller äfven i svenska den latinska böjningen, t. ex.: *Jesu blod. Tro på Jesum. O Jesu!* — I talspråket brukas dock äfven för de böjda kasus *Jesus*, utom i genitiv, som alltid har *Jesu*.

JETTE, m. fl., se *Jälle*, &c.

JO, adv. 1) Bejakar en fråga, som innehåller en nekande partikel. *Är han icke kommen ännu?* *Jo.* — *Jo visst* säges, då man vill höja uttrycket, samt med en viss ton af förundran, harm, o. s. v., t. ex.: *Har du icke läst boken ännu?* *Jo visst* (det förstås, det behöfver du icke fråga). — *Äh jo* (åjó) säges i en något likgiltig eller halft föraktlig ton, eller då man vill uttrycka, att det jakande svaret tål någon inskränkning, t. ex.: *Känner ni honom icke?* *Äh jo, nog känner jag honom. Mär du icke väl?* *Äh jo* (det går an). — *Jo, jo*, ger ett förstärkt uttryck åt ett jakande svar, t. ex.: *Skall jag inte göra det?* *Jo, jo.* — *S. n.* Bekräftande. *Mitt jo kan vara så godt som ert nej.* — *Int.* Nyttjas i samtal stundom blott såsom en början eller inledning till det man vill svara. *Hvad tycker ni om staden?* *Jo, den är vacker. Allt förvarras. Hvarföre?* *Jo, för det människorna blifva allt mera sinnliga. Hvad bör jag göra?* *Jo, ni bör . . .*

— Brukas ofta på samma sätt efter en negativ sats, ehuru den icke är frågande, t. ex.: *Jag vet minsann icke, hvart det tagit vägen. Jo, se här är det. Vet du, hvart papperet tagit vägen?* *Nej, det vet jag icke; jo lyst, nu kommer jag ihåg.* — Någon gång äfven i sarkastisk eller ironisk ton, med afseende på yttrande eller handling af en person, t. ex.: *Jag trodde, att rättvisa skulle finnas i världen. Jo, det skall man se!* (så enfaldigt!). *Jo, ni har just burit er vackert åt!* — *Jo men* (jomänn), bejakar en fråga, med en viss ton af likgiltighet eller inskränkning, t. ex.: *Vill ni inte gå ut?* *Jo men* (det har jag ingenting emot). *Huru står det till?* *Jo men* (det går an). — *Jo men* (jöömann), rättare *Jo jo men* (se detta). — *Jo pytt!* säges i en harmsen eller spefull ton, då man vill ge ett nekande svar på en fråga eller förneka en yttrad förmodan, t. ex.: *Han blef väl ihågkommen med ett pastorat?* *Jo pytt!* eller äfv. *Jo pytt ock!* — *Jo, jo:* a) (uttalas jöjo) Betecknar: a) Ett erkännande. *Jo jo, det är nog sant.* — b) Inledningen till något slags reflexion eller till ett sarkastiskt eller ironiskt uttryck. *Jo jo, det går så till i världen. Jo jo, du gaf dig inte ro, förrän du blef bränd.* — b) (uttalas jöjo) Säges, då man i lifliga ton och med förhöjdt uttryck vill yttra en anmärkning, förebråelse, bestraffning, o. s. v. *Jo jo, det går inte så lätt heller!* *Jo jo, jag kunde väl tro det!* *Jo jo, så går det, när pojkar vilja löpa med skägg.* — Säges äfv. ofta utan vidare tillägg, såsom ett slags reflekterande och bekräftande svar på hvad en annan berättat eller yttrat, stundom i samma mening som *Ja så.* — Se *Anm.* under *Ja*.

JOCKEY, schäkä'j (efter engelskan: dschä'cki), m. 3. (eng.) Lätt, vig och skicklig ridknekt, klädd i kort jacka, läderknäbyxor och rund skärmmössa.

JOCKO, jä'cko, m. Afrikansk apa, som mycket liknar människan, får en höjd af 4 till 5 fot, går upprätt, är i hög grad lärtäkt, och har en röst, som liknar ett barns skri. Simia Troglodytes.

JOD, jädd, n. 5. Benämning på långt J uti hebreiskan och äfven i svenska boktryckarspråket.